

דף תרגול: מי משלם את מחיר הזיהום? פסולת אלקטרונית ואי צדק סביבתי

מהדורה למורה **רגיל**

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבין מהו הנטל הסביבתי במקרה של פירוק פסולת אלקטרונית
- ליישם את המושגים אי צדק סביבתי ותלות הדדית להסבר תופעה גלובלית
- להציע ולהעריך פתרונות אפשריים לבעיה מזוויות שונות

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א׳ – הבנת המקרה

1. ב – מחשבים וטלפונים ישנים
2. ב – להוציא נחושת ולמכור אותה
3. ג – ממדינות עשירות
4. ב – תושבי השכונה באתר הפירוק
5. ב – קבוצה אחת נהנית וקבוצה אחרת סופגת את הנזק

חלק ב׳ – נכון או לא נכון

1. לא נכון – בעיקר צעירים ובני נוער מפרקים את המכשירים
2. נכון – זהו מקור הכנסה חשוב לתושבים
3. לא נכון – הזיהום פוגע גם בקרקע ובמים הסובבים
4. לא נכון – הסובלים הם תושבי האזור שלא השתמשו במכשירים
5. נכון – היא קשורה למסחר בין מדינות עשירות למתפתחות

חלק ג׳ – השלימו את המילה החסרה

1. כבלים
2. שכונה
3. מתכות
4. עשירות
5. סביבתי

חלק ד׳ – התאימו מושג להסבר

1 – ג (קבוצה נהנית מהמוצר וקבוצה אחרת סופגת את הנזק)
2 – ה (מדינות שונות בעולם תלויות זו בזו ומשפיעות זו על זו)
3 – ד (מכשירים חשמליים ואלקטרוניים שאינם בשימוש יותר)
4 – א (הנזק שגורם הזיהום לאנשים ולטבע)
5 – ב (מדינה עם הכנסה נמוכה יחסית ותשתיות מוגבלות)

חלק ה׳ – הבנה, יישום והערכה

1. הנטל הוא זיהום אוויר, קרקע ומים. המדינות העשירות ותושביהן נהנים מהמכשירים, ואילו תושבי השכונה באתר הפירוק סופגים את הנזק הבריאותי והסביבתי

חלק ו׳ – יישום והערכה

1. תשובה תכלול: המכשירים מיוצרים ונצרכים במדינות עשירות אך הפסולת שלהם מטופלת במדינות מתפתחות - זהו אי צדק סביבתי. בגלל התלות ההדדית הכלכלית בין המדינות, הפתרון דורש שיתוף פעולה בין-לאומי ולא רק פעולה מקומית
2. תשובה חופשית, לדוגמה: למדינות עשירות - מחזור מקומי של פסולת אלקטרונית (יתרון: פחות זיהום מיוצא, קושי: עלות גבוהה). לתושבי העיר - פירוק בטוח יותר עם ציוד מגן (יתרון: פחות נזק בריאותי, קושי: עלות ציוד ואובדן הכנסה)

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תלמיד מזהה שהנהנים הם בדרך כלל במדינות עשירות והסובלים במדינות מתפתחות
- תלמיד מזכיר שמדינות שונות משפיעות זו על זו ותלויות זו בזו
- כל פתרון סביר שמתייחס למיחזור, חקיקה או שיפור תנאי עבודה יתקבל

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בדיון קצר: מה קורה למחשב הישן שלכם כשאתם מחליפים אותו?
- כדאי להדגיש שהמושגים אי צדק סביבתי ותלות הדדית חוזרים בשאלות שונות ומומלץ לוודא הבנה שלהם לפני המעבר למשימות הפתוחות
- ניתן לחלק את משימת הפתרונות לעבודה בזוגות ואז לשתף במליאה

דף תרגול: מי משלם את מחיר הזיהום? פסולת אלקטרונית ואי צדק סביבתי

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בעיר נמל במדינה מתפתחת מפרקים צעירים ובני נוער מחשבים וטלפונים ישנים שהגיעו ממדינות עשירות, כדי להוציא מהם נחושת ולמכור אותה. התהליך מספק פרנסה אך גורם לזיהום אוויר, קרקע ומים קשה. בדף זה תתרגלו את המושגים הקשורים למקרה ותחשבו על פתרונות אפשריים.

1 חלק א׳ – הבנת המקרה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. באתר הפירוק המתואר, מפרקים בעיקר:

א) רכבים ישנים ב) מחשבים וטלפונים ישנים ג) בגדים משומשים ד) מזון פגום

2. מטרת שריפת הכבלים היא:

א) לחמם את האזור ב) להוציא נחושת ולמכור אותה ג) להיפטר מהפסולת בלבד

ד) ליצור חשמל לעיר

3. מאיפה מגיעים רוב המכשירים המפורקים?

א) מהעיר עצמה ב) ממדינות שכנות עניות ג) ממדינות עשירות ד) מתושבי הכפר

4. מי בעיקר סופג את הנזק הבריאותי והסביבתי?

א) תושבי המדינות העשירות ב) תושבי השכונה באתר הפירוק ג) יצרני המכשירים

ד) חברות המחשבים

5. המושג "אי צדק סביבתי" מתאר מצב שבו:

א) כולם נהנים וכולם סובלים באותה מידה ב) קבוצה אחת נהנית וקבוצה אחרת סופגת את הנזק

ג) אין שום זיהום באזור ד) המדינה העשירה סופגת את הנזק

2 חלק ב׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	באתר הפירוק עובדים בעיקר מבוגרים מבוססים כלכלית.	☐	☐
2	פירוק המכשירים מספק פרנסה לאלפי משפחות באזור.	☐	☐
3	הזיהום באתר פוגע רק באוויר ולא בקרקע ובמים.	☐	☐
4	מי שסובל מהזיהום הם בדרך כלל אותם אנשים שהשתמשו במכשירים.	☐	☐
5	התופעה המתוארת היא דוגמה לבעיה גלובלית ולא רק מקומית.	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. באתר הפירוק שורפים _____ כדי להוציא נחושת.

2. העשן השחור מכסה את ה _____ .

3. הקרקע והמים סביב האתר מזוהמים ב _____ .

4. המכשירים המפורקים הגיעו ממדינות _____ .

5. המושג שמתאר מצב שבו קבוצה נהנית וקבוצה אחרת סופגת נזק נקרא אי צדק _____ .

4 חלק ד' – התאימו מושג להסבר

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אי צדק סביבתי	___	**א.** הנזק שגורם הזיהום לאנשים ולטבע
2. תלות הדדית	___	**ב.** מדינה עם הכנסה נמוכה יחסית ותשתיות מוגבלות
3. פסולת אלקטרונית	___	**ג.** קבוצה נהנית מהמוצר וקבוצה אחרת סופגת את הנזק
4. נטל סביבתי	___	**ד.** מכשירים חשמליים ואלקטרוניים שאינם בשימוש יותר
5. מדינה מתפתחת	___	**ה.** מדינות שונות בעולם תלויות זו בזו ומשפיעות זו על זו

5 חלק ה' – הבנה, יישום והערכה

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם מהו הנטל הסביבתי במקרה זה, ומי נהנה מהמכשירים לעומת מי שסופג את הנזק.

6 חלק ו' – יישום והערכה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הסבירו בעזרת המושגים אי צדק סביבתי ותלות הדדית מדוע מדובר בבעיה גלובלית ולא רק מקומית.

2. הציעו שני פתרונות אפשריים לבעיה - אחד למדינות העשירות ואחד לתושבי העיר. ציינו יתרון וקושי לכל פתרון.

כרטיס יציאה

מה ההבדל בין מי שנהנה ממכשירים אלקטרוניים לבין מי שסופג את נזקי הפסולת שלהם?

הסבירו במשפט אחד מהי תלות הדדית גלובלית.

תנו דוגמה אחת לפתרון אפשרי לבעיית פסולת אלקטרונית.

איך הרגשתי בשיעור? 😕 😐 🙂 😀